

LAKIALOITE 52/2004 vp

Laki rikoslain 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

Hallitus antoi hiljattain esityksen rikoslain uudistamiseksi, joka sisältää mm. ihmiskaupan paritusrikollisuuden rangaistusten tiukennoksia. Vastoin odotuksia se ei kuitenkaan sisältänyt seksipalvelujen kaupan kriminalisointia.

Vuoden 2003 lokakuussa voimaan tullut järjestyslaki kieltää seksuaalipalvelujen ostamisen ja maksullisen tarjoamisen yleisellä paikalla. Järjestyslain säädökset ovat tarpeen ehkäisemään häiriöitä ja sivullisiin kohdistuvaa häirintää. Julkisen prostituution kieltäminen ei kuitenkaan yksinään riitä suojelemaan seksialalle ajautuvia naisia ja tyttöjä tai poistamaan prostituution oheisrikollisuutta. Merkittävä osa prostituutiosta tapahtuu lehti-ilmoitusten, Internetin ja puhelimen välityksellä. Maassamme toimii myös aivan ilmeisiä bordelleja parituskiellosta huolimatta.

Prostituutio tuottaa vuosittain arviolta kymmenien tai jopa satojen miljoonien eurojen liikevoiton. Pääasiassa Venäjältä ja Virosta johdetut rikollisliigat ovat jakaneet Suomen liiketoiminta-alueisiin. Tuottoisa paritustoiminta pitää Suomessa yllä järjestäytyntä ulkomaista rikollisuutta, jonka toimenkuvaan liittyy myös huume-, väkivalta- ynnä muuta rikollisuutta.

Arvioiden mukaan Suomessa vierailee vuosittain 10 000—15 000 prostituoitua naista, jotka ovat pääsääntöisesti virolaisia ja venäläisiä. Suomalaisia prostituoituja on vain jonkin verran.

Viime aikoina julkisuudessa on esiintynyt seksialan ammattilaisia, jotka ovat pyrkineet luomaan prostituoiduista mielikuvaa työstään

nauttivina seksipalvelujen tarjoajina, jotka elävät sillä ja heille seksikauppa on muuhun työntekoon verrattava ammatti.

Esitetty mielikuva prostituutiosta ei kuitenkaan vastaa todellisuutta ainakaan valtaosan kohdalla. Erittäin harvat naiset valitsevat seksin kauppaamisen vapaaehtoisesti ammatikseen esimerkiksi ilman taloudellista pakkoa. Tavallisesti prostituoidun jo entuudestaan heikko sosiaalinen asema heikentyy edelleen prostituution myötä, koska prostituutio ei ole työtä töiden joukossa. Seksikauppa haavoittaa henkisesti niin myyjiä kuin ostajiakin ja rikkoo näiden perheitä. Seksuaalisuus on syvästi intiimi elämänalue, jota ei voi kaupata kauppaamatta samalla myös itseään. Harva seksipalvelujen käyttäjä toivoisi tyttärelleen prostituoidun uraa. Prostituoituille aiheutuu usein mielenterveysongelmia ja terveyshaittoja. Näihin ongelmiin ja murentuneeseen itsetuntoon haetaan helpotusta päihteiden ja huumeiden käytöllä.

Suomessa on kiellettyä ostaa tai maksullisesti tarjota seksuaalipalveluja yleisellä paikalla sekä ostaa seksipalveluja alaikäiseltä. Prostituution kriminalisointi on syytä laajentaa kaduilta sisätiloihin ja kieltää seksikauppa kokonaan ihmiskaupan ja Suomeen levittäytyvän kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi. Prostituutioon liittyvien rikollisuuden, mielenterveysongelmien ja terveysriskien lisäksi prostituutio on itsessään eettinen ongelma.

Seksikaupan kieltoa vastustetaan usein sillä perusteella, että lain tiukennuksella vaikeutettaisiin prostituoitujen asemaa. Näiden oletetaan

joutuvan karttamaan tukea antavia viranomaiskontakteja ja tekemään työtään yhä enemmän piilossa, alttiina esimerkiksi väkivallalle. Kriminalisoinnin vastustajat pelkäävät myös prostituution valvonnan ja rikoksen todistamisen olevan vaikeaa.

Prostituution kriminalisointia vastustetaan samantapaisella logiikalla kuin mietojen huumeiden kriminalisointia: minkään lain ei ole osoitettu täysin poistavan rikollisuutta. Kuitenkin niin huumeiden käytön kuin seksikaupan kriminalisointi ovat vahvoja viestejä yhteiskunnalta. Tässä lakialoitteessa ehdotettavalla rikoslain laajentamisella annetaan rajat ja selkeä kuva siitä, mikä lainsäätäjän mielestä on sopivaa ja ihmisarvoista toimintaa.

Lainmuutos antaisi myös lisää välineitä paritusrikollisuuden kitkemiseen Suomesta. Ruotsi kriminalisoi seksuaalipalvelujen ostamisen vuoden 1999 alusta. Ruotsin naisjärjestöjen selvityksen mukaan ostajista katosi 80 prosenttia ja prostituoiduista puolet. Parittajien on vaikea harjoittaa tuottavaa liiketoimintaa, minkä vuoksi Ruotsi ei ole enää ulkomaisten parittajien suosiossa. Seksikaupan ei ole todettu siirtyneen aiempaa enemmän lain ulottumattomiin.

Julkisuudessa on käyty seksin ostamisen kiellon lisäksi keskustelua siitä, kannattaako seksin myynti kieltää. Myyntikielto on perusteltu, koska se suojaisi erityisesti niitä naisia, jotka saataisivat olla houkuteltavissa alalle esimerkiksi helpolta vaikuttavan tulon perusteella. Myynnin kielto mahdollistaisi myös ulkomailta tulevien prostituoitujen käännyttämisen kotimaahansa.

EY-tuomioistuimen taannoinen ratkaisun mukaan prostituution harjoittaminen voidaan kieltää vain, jos se on kielletty myös oman maan kansalaisilta. Prostituoituna toimiminen on tuomioistuimen mukaan laillinen peruste oleskeluluvan saamiselle toisessa EU-maassa.

Prostituution kieltäminen on ihmisoikeuksien tunnustamista samalla tavoin kuin orjuuden kieltäminen. Kriminalisointi antaisi maallemme kansainvälistä uskottavuutta naisten ja lasten aseman puoltajana. Suomen on vaikea vaatia kehitysmaita ponnistelemaan seksikauppaa vastaan, jos se ei kykene hoitamaan ongelmaa omalla alueellaan. Suomalaiset ovat riistäneet naapurimaidemme Viron ja Venäjän tyttäriä vuosikaudet. Siksi Suomen pitäisi tuntea yhtä lailla vastuu näiden maiden tyttöjen ja naisten ihmisoikeuksista kuin omienkin kansalaisten. Virossa seksipalvelujen kriminalisointia, naisten ihmisoikeuksia tukevaa hanketta, on perusteltu muun muassa Suomen lainsäädännön mahdollisella muutoksella.

Prostituutio tuskin loppuisi kokonaan kriminalisoinnin myötä, mutta ainakin osa prostituoiduista on ilmaissut lopettavansa seksin myymisen, mikäli siitä tulee laitonta. Tällöin moni nuori nainen välttäisi oman elämänsä kannalta vahingollisen uran. Samoin moni perheenisä jättäisi seksin oston väliin, jos se olisi laitonta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 20 luvun 8 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 563/1998, ja lisätään 20 lukuun uusi 8 a ja 8 b § seuraavasti:

20 luku

Seksuaalirikoksista

8 §

Seksuaalipalvelujen ostaminen

Joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa toisen ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon, on tuomittava, jollei teko ole 8 a §:n mukaan rangaistava, seksuaalipalvelujen ostamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

8 a §

Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta

Joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön

ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon, on tuomittava seksuaalipalvelujen ostamisesta nuorelta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

8 b §

Seksuaalipalvelujen myyminen

Joka tarjoaa korvausta vastaan ryhtymistä sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon, on tuomittava seksuaalipalvelujen myymisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Yritys on rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2004

Päivi Räsänen /kd